

HALKLA İLİŞKİLER BAĞLAMINDA AĞ TOPLUMLARINDA BİLGİ MONOPOLİSİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA: AARON SWARTZ ÖRNEĞİ

Nergiz YALÇIN
İstanbul Aydın Üniversitesi
nrgsylvn@gmail.com

ÖZ

Dijital teknolojilerin gelişmesi ve daha yaygın hale gelmesiyle birlikte başta iletişim kanalları ve bununla beraber toplumların yapısı da değişiklik göstermiştir. Ve bu gelişmelerle birlikte bilginin insan, organizasyon ve toplum hayatında temel güç ve ana sermaye halini aldığı kanaat getirilmiştir. Bununla beraber, küresel iktidarlar, yeni medya araçlarını kullanarak yönettiği ve yönlendirdiği toplumlara istediği ideolojiyi ve enformasyonu kolaylıkla sunabilmektedir. Böylece teknoloji temelli toplumlarda bireylerin aynı iletilere odaklanarak tek yönlü bireylere dönüştürüldüğü gerçeği kaçınılmazdır. Fakat bu durum, toplumun her kesimi için geçerli olan bir tez değildir. Dijital çağda, ağ bağlantılarıyla oluşmuş bir siber uzamda her bir birey, pasif konumdan aktif konuma geçmiş, artık içerik üreten, içeriğin oluşma noktasında yorumlarıyla katkı sağlayan konuma gelmiştir. Böyle bir sistemde geleneksel güç dengelerinin muhafaza edilmesinin beklenmesi yanlış olmaktadır. Bireyin ihtiyaç duyduğu enformasyona erişiminin, etkin teknoloji bilgisi ile birleşmesi ile birey toplum ve iktidar eleştirisi yapmakta ve ağ toplumunda geleneksel güç dengesine karşı tehdit haline gelmektedir. Böylece bilgiye erişim özgürlüğünün kısıtlanması, bilginin bir elde toplanmasına karşı çıkan bireyler ve gruplar buna karşı dijital ortamda kendi yöntemleriyle karşı çıkmaktadırlar. Bu çalışmanın amacı ağ toplumlarındaki tekno-sosyal bireylerin geleneksel güç dengelerine olan etkisini tespit etmektir.

Anahtar Kelimeler: ağ toplumu, siberuzay, bilgi monopolisi, Aaron Swartz

A STUDY ON INFORMATION MONOPOLY IN NETWORK SOCIETY IN THE CONTEXT OF PUBLIC RELATIONS: AN EXAMPLE OF AARON SWARTZ

ABSTRACT

With the growth of the technological developments, there has been some changes of the way we communicate and the structure of our society itself. Information became the ultimate power source and stock for people, organizations and the society. Therefore, Global leaders can easily give the information and the ideology that they would choose to the society that they lead and manipulate using the new media tools. So, It can not be ignored the fact that in technology based societies, individuals are turned into a one-sided individuals by giving them the same messages. But this is not a thesis that applies to every part of the society. In a digital world that is a cyberspace built by network connections, every individual's role swiched from passive to active which means that every individual now produces the content and helps create the content with the comments that they make. In this kind of system, It could be a mistake to expect to preserve the traditional power balance. When the people seeking for the information comes together with their technological knowledge, individuals start critisizing the political power and become a threat to the traditional power balance in network society. With that being said, Certain groups and individuals take an action against the restrictions on the right to get information and the information monopoly in cyberspace with their own tools and abilities. The main purpose of this work is to determine and find the effects of the techno-social individuals in network society on traditional power balance.

Keywords: network society, cyberspace, information monopoly, Aaron Swartz

GİRİŞ

Sömürgeci ekonomi tarihi başlığı altında verilen dersler, uygarlığımızın sadece bizi ilgilendiren yanı üzerinde değil, aynı zamanda imparatorluklar ve bunların başarı ve başarısızlığında ekonomik nedenlerin rolünü de kavramak üzerine oturmuştur. Ekonomik nedenlerin öneminin kavranması, İngiliz imparatorluğunun ve Batı imparatorluklarının başarı ve başarısızlığının anlamını ortaya çıkarmada yardımcı olmaktadır (Innis, 2006: 23). Ekonomik nedenler ile bilgi tekeline sahip olmak arasında doğru orantı bulunmaktadır. Burada bahsedilen imparator kelimesi ile tarihten günümüze kadar süre gelen ve ayrı ayrı her dönemde elinde türlü iletişim araçlarını bulunduran temel güç-iktidar odaklarına atıfta bulunulmuştur. Bunun en büyük göstergesi olarak bu imparatorlukları incelemek ve temel güç odaklarının nedeninin hangi iletişim araçları olduğunu bulmak tezimizi daha da güçlendirecektir. Bir tarihçi ve siyasal ekonomist olan Innis, bilgi monopolisi hakkında şöyle söyler;

‘‘Aslında imparatorlukları birer varlık, temel güç-iktidar odağı, yeniliklerin kaynağı; kendi rolünü de bunları mümkün olabildiğince etkili bir şekilde çözümlenmek olarak görmektedir.’’ (Innis, 2006: 10).

Ekonomik faktörlere takıntı, bilgi tekellerinin tehlikelerini tanımlar ve onu sınırlamanın nasıl olması gerektiği konusunda önerilerde bulunur. Uygarlıklar, ancak imparatorlukları da içerecek biçimde, sırasıyla bilgi tekellerinin ve kurumlarının sınırlarının ne olması konusunda sürekli ilgilendiğinde canlılığını koruyabilir (Innis, 2006: 24). İletişimin konusu, devletin, ardından da imparatorlukların ve Batı uygarlıklarının yönetim ve örgütlenmesinde işgal ettiği yaşamsal konumun sunduğu olmuştur. Ancak bu noktada, iletişimin konusuna özel bir önem vermekle ise bir yanlılığın olduğunu da görmek kaçınılmazdır (Innis, 2006: 25).

İletişimin insanlık tarihi için önemi tartışamaz şekilde büyüktür ve iletişimin egemenliğini belirleyen elementlere bakmak imparatorluk adı altında nitelendirdiğimiz olgunun sahip olduğu gücü anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bunları sırasıyla papirüs, parşömen ve kâğıt olarak sıralanır. Kâğıt ile ise baskı makinesi bulunmuş ve sözlü kültürden sonra fiziksel olarak iletişim başlamış oldu. Örneğin, mektup içinde devlet yönetimi ve ticaretin yapıldığı geniş alanlara uygundur. Mısır’ın fethi, Romalılara, papirüs üretim kaynaklarına erişim ve böylece geniş alanları yönetilebilen temel bir imparatorluk haline gelme olanağı verdi (Innis, 2006: 28). Teknolojinin gelişmesiyle fiziksellik soyutluğa dönüşmüş, iletişim artık ağlar ile yapılmaya başlanmıştır. Medya araçlarının değişmesiyle güç-iktidar ilişkisi fiziksel olarak iletişim araçlarına sahip olmak yerine iletişimin teknolojik araçlar üzerinden gerçekleştiği ve zaman-mekân algısından uzak olan ağlar önem kazanmıştır. Tekelleşme, ağlara sahip olmak ve bilgi tekeli ise bu kanallardan istendik şekilde bilginin oluşması şeklini almıştır. Ticaret ile başlayan imparatorlukların sermaye ve güç göstergeleri artık ağlar üzerinde meta olarak kabul edilen bilginin egemenliği gösterge olarak kabul edilmeye başlanmıştır.

BİLGİ TEKELİ VE HAROLD INNIS

Innis için iletişim araçlarının etkinliği, bir imparatorluğun güçlenişinin göstergesidir. Bilgi tekelleri, o imparatorluğun içinde gelişir. Tekeller, katı ve durağan olma eğilimindedir. Innis ise alt kültürler tarafından üretilenleri ‘‘sıyrılıklar’’ olarak tanımlar. Tekeller dışında özgün olarak sözlü ya da yazılı üretilen her bir düşünce, kültürün bir parçası olarak tanımlanmaktadır. Genel bir düşünce olarak Innis’in de söylediği gibi iletişim araçlarına sahiplik eden ‘‘imparatorluklar’’ kendi dönemlerini bir sonraki daha gelişmiş iletişim aracı bulunana kadar yaşadılar. Innis’in bir amacı da bu değişimleri çok daha tahmin edilebilir hale getirmektir. Ancak bu değişim hareketlerinin, mekânın ve zamanın ele geçirilmesine yarayacak ‘‘sıyrılıklara’’ yönelişi, giderek artan etkinliklerin örneklendiği daha geniş bir çerçevede görünür hale gelirler; bu nedenle geçmişten öğrenilecek dersler, geleceğe tam ve eksiksiz olarak asla uygun düşmezler (Innis, 2006: 11).

Bu yüzden yorumlamadan önce bütün değişimler incelendikten sonra yorum yapılmalıdır. Örneğin, Kil ve papirüs, Roma İmparatorluğu’nda birikim yönündeki eğilim en üst noktaya ulaşmış olduğuna işaret eder. Parşömen, neredeyse yedi yüzyıllık bir geçmişle noktalanmış imparatorluğun dağılma sürecinin izlenebileceği kuvvetleri birbirine bağlamıştır. Kâğıt ve basımcılık, son altı yüzyılı kapsayan ve devam eden birikim süreci ile bağlantılıdır (Innis, 2006: 12).

Bu değişimler göz önünde bulundurulduğunda iletişim araçlarındaki değişimler başka bir değişle medya, bu sürecin sadece bir parçasıdır. McLuhan'ın "Araç, mesajdır." sözünden hareket ile burada bahsettiğimiz medya sadece imparatorlukların etkinliğin, bilgi dağılımında ve iletişimde elinde bulundurduğu tekelin simgesi konumundadır. Bu durumda ise bu iletişim araçlarının her biri ortaya çıktığı toplum için olan önemi açısından değerlidir ve iletişim araçlarında olan değişim, toplumların değer verme hissiyatıyla ile doğru orantılı olarak devam etmektedir.

Temelleri Mısır'da atılmış çeşitli siyasal rejimler, yazının kutsallığı yanında gelişmiş din adamları bürokrasinin geniş ve oldukça merkezi bir siyasal alanın idaresine yardımcı olduğu vurgulanan bir dinsel inanışın, gücünün-iktidarının ve etkisinin sürdüğü rejimler olarak tasvir edilirler. Fakat papirüsün geliştirilmesi ile geleneksel sınırların ötesinde bir imparatorluğun doğuşuna olanak sağlamıştır. Bununla birlikte yazı, karmaşık ve tekeli karakterini korumaya devam etmiştir. Papirüs ile karşılaştırıldığında parşömen, çok daha dayanıklı, dolayısıyla da din temelli örgütlenme için çok daha uygundu. Manastır sistemi sayesinde kendi tekeli geliştirmiş bir araç-ortam olarak parşömen, bir uygarlığı egemenliğine aldı. Parşömenin tekeli konumu, kâğıdın ortaya çıkıp yaygınlaşmasıyla zayıflamıştır (Innis, 2006: 201).

Kâğıdın geliştirilmesine kadar, neredeyse bilgi tekeli benzeri bir oluşum gelişmişti, büyük bir birikim elde edilmişti ve önemli derece siyasi bir güç için çıkar elde edilmiştir. Fakat bilginin yeniden yorumlanması, Avrupa'da 1100 ve 1300 yılları arasında kâğıt teknolojisinin gelişimiyle paralel olarak gelişti. Kâğıt, merkezleşme ve geleneksel hale gelmeyi hedefleyen yaygın bir bürokrasinin gereksinimini karşılamak için Çin'de geliştirilmişti. Kâğıt kullanımının artışı, kentlerin ekonomik gücünü destekledi sonrasında da merkezleşmeyi yoğunlaştırdı. Buna ek olarak, kâğıt, ticaretin gelişmesini kolaylaştırdı ve yazılı hukukun da çıkması ile birlikte üstünlük kurma mücadelelerinde önemli bir etmen haline geldi (Innis, 2006: 176). Aynı zamanda bilgi tekelleri, üniversitelerde belli ölçüde iş birliği yapan ve ders kitaplarını sömürü konusu yapan yayıncılar tarafından oluşturuldu (Innis, 2006: 244). Fakat kâğıt ve baskı makinesi ile birlikte daha geniş kitlelere hitap etme olanağı sağlanmakla birlikte yeni oluşacak medya olgusunun da bileşenleri olduklarından dolayı incelenirken birbirlerinden ayrılamazlar.

Basımcılığın gelişimini, giderek aran mekanikleşme ile tekelleşme takip etmiştir. Mekanik iletişimin güçlendirdiği bilgi tekelleri, milliyetçilik duygusunun güçlenmesine yol açmıştır. Innis de gazeteyi tekelliliğin devamı, reklamın ortaya çıkışı olarak görür. Burada gazete patronları vardır ve tekeli gücü oluştururlar. Gazete artık baskın araç-ortam haline gelmiş, reklamcılıkla bağlantılı olarak tekeli konumunun kazanmıştır. Bununla birlikte sınırlı bir rekabet alanı ortaya çıkmıştır. Kâğıda, reklamlara ve gazetelere konan vergiler, tekellerin önemini özellikle vurgulamaktaydı. Makineleşmiş iletişim özellikle ticarete uyum sağlamış, basım özgürlüğünün öne çıkarıldığı ülkelerde, iletişim tekeli, gazete, dergi ve kitap yayıncılığındaki tekelleşme eğilimini vurgulamaktadır (Innis, 2006: 251).

Modern politikacılar, iki kuşaktır televizyon tarafından 'eğitimsiz' hale getirilmiş olmaları nedeniyle oldukça faydacıdır ve kendilerini değer biçme tarzlarındaki temel değişimlere süratle uyarlar. Ronald Reagan'ın sinema alanındaki geçmişi, onun Lyndon Johnson ya da Jimmy Carter'a oranla neden Amerikan İmparatorluğu'nun en etkili lideri olarak açıklandığını açıklamakta önemli bir rol oynamaktadır (Innis, 2006: 15).

AĞ VE AĞ TOPLUMU KAVRAMLARI

Ağ kavramı insanlık tarihi boyunca süregelen ve örnekleriyle anlam kazanan bir kavramdır. Sistemlerin temelinde soyut ya da somut ağlar bulunmaktadır. Doğa ve soysal bilimlerde ağ kavramına iki element arasındaki ilişki olarak bakar ve aradaki bu ilişki arasında önemi ve işlevini inceler.

'Ağ, bir birimin elemanları arasındaki bağlantıların toplamı olarak tanımlanabilir. Bu elemanlara (düğüm noktası) düğüm adı verilir. Birimlere genellikle sistem denilmektedir. En az eleman sayısı üç ve en az bağlantı sayısı ikidir. İki eleman arasındaki tek bir bağlantıya ilişki adı verilir. Ağlar doğa ve toplumda bir örgütlenme biçimidir.' (Van Dijk, 2016: 48)

Bu tanımdan yola çıkarak insanlık tarihinden bu yana insanların zaman içerisinde belirli bir sistem oluşturduğu ve gerek fiziksel gerekse soyut ağlar ile yaşamlarını devam ettirdikleri görülebilir. Buradaki en önemli özellik ağların doğasının ilişki odaklı olması ve bireyselliğe karşı olmasıdır. Etkileşimli bu ağlar beraberinde en temel amacı olan bilgi alışverişini de getirmiştir. Aynı zamanda ağların yaşam sistemi içerisindeki görevi kaosu ortadan kaldırmasıdır. Böyle bir sistemde belirli düzen vardır ve örgütlenme bu düzene göre olmaktadır. Kuramsal açıdan bakılacak olursa iletişim araçlarının değişimi ve gelişimi ile birlikte öncelikle birey medya iletilerine maruz kalmasıyla sadece mesajı alan tüketici konumundaydı. Teknolojik gelişmeler ile birlikte özellikle televizyonun ortaya çıkması ile etkileşime geçen aktif bireyler haline gelmişlerdir. Fakat bu da beraberinde kitlesel mesaj aktarımı ve kitle toplumu ortaya çıkarmaktaydı. Bunun nedeni iletişim aracının kitlelere hitap ediyor oluşuydu. Bir sonraki aşama olan, dijitalleşme ile birlikte hayatımıza giren internet sayesinde kitlesel olarak alınan mesajlar bireyselle dönüşmüştür. Bu bakımdan yeni medya adı altında ağları ve bununla beraber bireyin ağlar ile olan ilişkisini açıklamak, 'Ağ toplumu' kavramını daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

Medya tarihinde gerçekleşen yeniliklerin her biri bir önceki döneme göre 'yenidir' ve bulunduğu topluma göre devrimsel niteliktedir. Bunun nedeni ise teknolojik sürecin genellikle uzun bir hazırlanma ve yayılma sürecinin olmasıdır. Yeni ortaya çıkan iletişim aracı ise elde olan bir önceki aracın gelişmesi ile ortaya çıkması bakımından, elde bulunan aracın özelliklerini içinde taşımaktadır. Yeni medyanın ve ağların ortaya çıkması da elbette iletişim araçlarının geliştiğinin bir göstergesidir. Araç olarak asıl önemi, yapısal ve niteliksel olarak kitle toplumu ve işlevlerini taşıdığı yerdur.

'Yeni medyanın, hem belirli bir zamana ve uzama bağlı geleneksel sosyal çevrelerde hem de zaman ve uzam boyutunu birleştiren çevrimiçi ortamlarda kullanılan uygulamalardan oluşan birleşimi, bu iletişim araçlarının yapısal yeni özelliklerini ortaya çıkarmaktadır. Bu birleşimin, yerel ölçekte yüz yüze iletişimin yerini yüz yüze olmayan iletişimin alması yerine, bu iki iletişim türü arasındaki verimli karşılıklı etkileşimin yeni medyanın en ümit vaat edici boyutunu oluşturmaktadır.' (Van Dijk, 2016: 17).

Toplumsal seviyede tüm medya ağları, sosyal ve ekonomik ağlar yerel olma özelliğini kaybetmiş, küresel olarak dünyanın en ücra köşesindeki bireylerin bile birbirleriyle iletişime geçtiğini görmek mümkün olmuştur. Bunun oluşumunu ve dönüşümünü anlayabilmek, diğer iletişim araçlarından farkını anlayabilmek için yeni medyanın özelliklerinin açıklanması gerekmektedir.

Ağ toplumlarında artık bilgi en temel öge olmasıyla birlikte aynı zamanda uzam da değiştirmiştir. Bilgi artık dijital uzamda yerini almıştır. Dijitallik, sayısal değerlerin olaylara atanması anlamına gelmektedir. Bu sayısal değerler ikili sayılara (0-1) dönüştürülmekte, böylece her bir bileşen yalnızca iki durumu tanımlamak zorunda kalmaktadır. Kapalı ya da açık, akım var ya da yok anlamına gelmektedir. Bu nedenle tüm girdi değerleri ikili sayılara dönüştürülmektedir. Böylece analog olan bütün medya metinlerinin dijital bitlere dönüştürülmesiyle dijital uzama geçilmesini kolaylaştırmıştır (Yengin, 2012: 137). Bu dijitalleşmiş birimler ise aynı birimler kullanılarak üretilir. Tek biçim dijital kod kullanımının diğer etkisi de enformasyon ve iletişim miktarındaki niceliksel artışıdır. Bilgisayarların depolama kapasiteleri arttıkça sınırsız miktarda üretimin yapılmasına imkân sağlamıştır (Van Dijk, 2016: 24).

Dijital kod kullanımıyla beraber, dijital medyadaki her tür verinin farklı öbeklerini birbirine bağlayan tek biçimli kod kullanılır. Bu özellik ile birlikte metinsel enformasyon türleri arasındaki bağlantı ve bu bağlantıyı sağlayan mekanik yapılar kullanıcıların sınırsız şekilde bir metinden diğer bir metine kolayca geçiş yapmasını sağlayan hipermetinsel özelliği de beraberinde getirmiştir (Gülнар & Balcı, 2011: 73).

Dijital uzamın ortaya çıkması ile birlikte Jenkins'in tabiriyle medya yakınlaşması (Jenkins, 2016), Van Dijk'in tabiriyle ise bütünleşme, yeni medyanın en önemli özelliklerinden bir tanesidir. Medyanın bütünleşmesi veya yakınlaşması tabiri, çeşitli ve birbirinden farklı iletişim kanallarının birleşmesi ve bir aracın çoklu işlevleri gerçekleşmesi kastedilmektedir. Bu bütünleşme sayesinde farklı bağlantı, medya, veri ve hizmet türlerinin bir araya gelmesi anlamına gelmektedir. Örneğin, iletişim aracı olarak

gereksinimlerin giderilmesinin yanında, yeni medya üzerinde oluşturulan bir pazar ile hizmet ve pazarlamada da kullanılmaktadır. Ses, görüntü ve metin gibi farklı veri türleri ağ ortamında birleşmiş ve aynı şekilde kodlanmıştır.

Medya araçlarının birleştiği bu yeni dijital uzamda kullanıcılar artık eski pasif tüketimi sağlamak yerine, medya metinleriyle daha güçlü ilişkisi olan, kullanıcıların birbirleriyle etkileşime geçtiği interaktif bir ortamda varlıklarını sürdürmektedirler. Bu interaktif ortamda çift yönlü bir iletişim vardır. Bireyler ürettikleri içeriklerle kalmaz, bunlarla ilgili geri bildirimler de alma olanağı bulurlar. Ya da üretilen içeriklerde söz sahibi olup, yorum yapabilir. Aynı zamanda eş zamanlı olarak bu yorumları görebilir. Bu bakımdan dijital ortam zaman kavramına yeni bir anlam getirmiştir.

Bu dijital uzamdaki ağlarla oluşmuş bir yapıda, iletişimin akışı ve değeri modern ekonomi için fiziksel ürünlerin akışından daha önemli hale gelmiştir. Castells'e göre bu devrim;

'Enformasyon teknolojisi devrimi, 1980'lerden itibaren kapitalist sistemin temel bir yeniden yapılanma sürecinin uygulanmasında araçsal öneme sahip oldu. Kültürlerin kurumların çeşitliliğine bağlı olarak farklı biçimlerde tezahür eden yeni bir toplumsal yapının oluşumunu inceliyor. Bu yeni toplumsal yapı, tarihsel olarak 20. Yüzyıl sonlarına doğru kapitalist üretim biçiminin yeniden yapılanmasıyla şekillenmiş yeni bir kalkınma biçiminin, enformasyonelizmin ortaya çıkışıyla ilişkilidir'(Castels, 1996: 16).

Böyle bir düzende ekonomik faaliyetlerin hepsi bilgi değiş tokuşu üzerinedir. Aynı zamanda bilgi ağları bilginin üretilmesi, dağıtılması veya bilgi alışverişinin gerçekleşmesini kolaylaştırmak için kurulmuştur. Bu da yeni bir ekonominin, ağ ekonomisi/enformasyon ekonomisine dönüşmesine neden olmuştur. Bu dönüşümle ağlar içinde düğüm noktalarına sahip olan insanlar kendi bilgi tekellerini oluşturmuşlardır.

Bugün hızla gelişen dijital dünya, geleneksel medyaya eklenmiştir. İnternet ve ağlar ile birlikte geleneksel haber endüstrisi de internet üzerinden haberlerini ulaştırmaya başlamıştır. Zamana ayak uydurmakla birlikte ve halk ile iletişim yine bu ağlar üzerinden kurulmaya başlanmıştır. Dergiler ve gazeteler gibi kitle iletişim araçları da internet ortamına geçmiş ve internet sayfaları açarak bilgilerini paylaşmışlardır.

İnternetin aynı zamanda elinde bulundurduğu güç ise sadece coğrafyaları birleştirmekle kalmayıp aynı zamanda kablolu bağlantıyı ortadan kaldırmıştır. Böylece dünyanın her yerinde eş zamanlı iletişim sağlanıp, anlık olarak bilgiler aktarılmakla ve görülebilmektedir. Aktarılan bilgilerin boyutu ağlar sayesinde eşsiz biçimde büyümüştür. Kitle iletişim aracının mantığı tamamen değişmiş bütün iletişim ağlar üzerinden gerçekleşmeye başlamıştır. Bununla birlikte özgür haber ve medya çeşitliliği de ortaya çıkmıştır.

Endüstrileşmiş ulusların bireylerin büyük bir çoğunluğu gündelik hayatlarının fevkalade uzun bölümünü bu yenedünyada geçirmektedir. Bu yüzden bireylerin etten kemikten oluşan dünyaları ile yeni medyanın suni gücü arasında nasıl insani denge kurabilecekleri tartışılmaya devam edilmektedir. Dünya, içinde bulunduğumuz çağın insanları tarafından yeniden yaratılmıştır. Ne var ki, yarattıkları dünya, şirketler ve hükümetler tarafından farklı amaçlara hizmet etmek üzere sahiplenilmiştir. Toplumu sabah akşam habere, görüntülere, yayınlara ve seslere boğan, yalnızca bir avuç güçlü, bu teknelci şirkettir (Bagdikian, 2016: XIV). Bu da gerçeğe dair olan bakış açısı üretmekle kalmaz, elinde bulunan kitlesel medya ile özel malı haline gelen bilgiyi istendik yönde sunmaktadır. Dijital devrimin toplumun tamamını etkilemesi hızlı bir şekilde olup, bilgisayar ve internetin gelişimi ile toplumların gündelik hayatlarında büyük oranda değişiklikler olmuştur. Bu yeni teknoloji, ticari kitlesel medyanın ülkenin bilgisi ve değeri üzerindeki eşsiz gücünü genişletmiştir (Bagdikian, 2016: 11).

Her şeye rağmen günümüze geldiğinde, elektronik medyanın sıra dışı, tahmin edilemez yeniliklerinin ve devam eden dönüşümleri bu tekellerin gücüne güç katmak yerine yerinden etme, yapı bozuma uğratma da başarılı olduğu inkâr edilemez (Bagdikian, 2016: 11).

AĞ TOPLUMLARINDA TELİF HAKKI

İnternet hala bir kitlesel medya aracıdır fakat bireysel bir kullanımı da olduğu için geleneksel kitlesel medya tanımı dışında kalır. Her norm gibi kitlesel medya da zaman içerisinde değişmiş, aynı zamanda toplumun yapısı değişmiş, bireylerin de katılımlarıyla katı bir otoriter, halka verilecek mesajların ne olduğuna karar veren mekanizma ortadan kalkmıştır. Bununla birlikte haber ve bilgi edinme ve topluma olan etkisinin gittikçe arttığı da açıktır. Bunun nedenlerinden biri ise internet ve ağların mekân-zaman ilişkisini ters-yüz ettiği ve coğrafyaları birbirini yakınlaştırdığıdır. Erişilebilen bilgi ve erişme hızı geleneksel iletişim araçlarına bakılarak çok hızlıdır.

Bugün internet, basılı haber endüstrisine hem rakip hem de tamamlayıcı konumdadır. Örneğin, normal boyutlardaki gazetelerin çoğunun, en önemli veya ilgi çekici haberlerinin geniş özetlerine yer verdikleri internet sayfaları vardır (Bagdikian, 2016: 66). Medyanın şekil değiştirmesi internetin getirdiği tek yenilik elbette değildir. Bununla birlikte farklı konular, çoğunlukla bireyi ve haklarını ilgilendiren sorunların açık bir şekilde tartışıldığı alan oldu. Bununla birlikte önce işleyen yasalarla uyumsuzluk yarattı, kitlesel protestoların örgütlenmesinde bir araç haline geldi ve dünya genelinde sosyal değişimin hızlanmasını sağladı. Aynı zamanda teşhircilik, telif hakları gibi birçok konunun tartışıldığı yeni bir siyasi arena oluştu (Bagdikian, 2016: 68).

Şahsi ve ticari bilgisayarların zaman içinde çoğalması ve erişilebilir olmasıyla birlikte, kütüphane işlevi görmüş, bilginin kaynağı haline gelmiştir. Fakat kullanıcılar, bazı kopyalanacak materyaller için telif hakkı ödenmesi gerektiğine ilişkin uyarılar almaktadır. Telif hakkına ilişkin bu yazıya rağmen kişisel amaçla kopyalanan dokümanlar, bilerek veya bilmeyerek, telif hakkı kapsamına girmektedir. Telif hakkı ödenmesi gereken dokümanları kopyalayanlar, bunu istisna dâhilinde ceza almadan yasal olarak yapabilirler. Adil kullanım denen bu istisna, telif hakkına konu eserin parayla alınması halinde edinilebilecek bütününe denk düşmeyecektir şekilde, bir ve ya iki paragraflık bir kısmının kopyalanmasına izin vermektedir (Bagdikian, 2016: 75).

Telif hakkı, herhangi bir yazılı eserin, sanatın ve farklı profesyonel işlerin yaratıcılarını ve yayıncılarını korumak amacıyla yasallaştırılmıştır. Ancak yaratıcı ürünler hızla hâkim medya devlerinin malı haline dönüştüğünden, telif hakkı da bir kamusal ve hukuki savaş alanına dönüşmüştür. Medya devleri, bilginin o kadar büyük bir kısmını kontrol altında tutuyorlar ve kendilerine ait medya ürünleri o denli yüksek gelir sağlıyor ki, ticari kayıtların ve diğer telif hakkı olan dijital materyallerin ev bilgisayarlarında çoğalmasına karşı savaşıyorlar (Bagdikian, 2016: 75). Başka bir açıdan bakıldığında “daima telif hakkından” korkan akademisyenler, bilim insanları ve özgürlükçüler vardır. Ulusal ve evrensel kültürün halkın bedava erişiminden her geçen gün biraz daha uzaklaştırılması ve ancak hâkim medya şirketlerinden birine lisans veya kullanım ücreti ödenerek erişilebilir olması onları rahatsız etmektedir (Bagdikian, 2016: 75).

Büyük medya şirketlerinin bir başka girişimi de akademik dergi ve kitapların kullanıcılarını kaygılandırmaktadır. Bu, telif hakkının süresinin daha da uzatılmasına ilişkin bir kampanyadır (Bagdikian, 2016: 78). Buna ek olarak kütüphaneler holdinglere bağlı yayınevlerinin uyguladığı yüksek fiyatlar karşısında, daha az kullanılan kitapları paylaşmak üzere kütüphaneler arası ödünç alma sistemini kullanmaya başlamışlardır (Bagdikian, 2016: 116). Öte yandan, entelektüel ve bilimsel dergilerde yer alan son derece önemli literatüre erişim, akademik dergilerde otoritelerden oluşan tekeller tarafından talep edilen fiyat artışları nedeniyle zorlaşmaktadır. Akademik ve profesyonel yayınlardaki bu büyük fiyat artışı, üniversitelerin genelinde bütçe kesintileri ile bir araya gelince, araştırma kütüphanelerinde gerçek anlamda sorunlara yol açmış, bilgiye erişim engellenmiştir. Kütüphanelere olan abonelik veya üyelik ücretlerinin artmasıyla bu sorun daha da büyümüştür. Yeni kitaplara ayrılan bütçe kesildikten sonra üniversiteler kitap alışverişlerini internet üzerinden devam etmeye başlamışlardır. Fakat bunun gerçekleşmesine de yine tekelleri yayıncılar dijital dağıtımına sınırlama getirerek bir kere daha bilgiye ulaşımı güçleştirmişlerdir.

AĞ TOPLUMLARINDA AKTİVİST YENİ MEDYA

Geçtiğimiz otuz senede, ağ medyasındaki ve iletişim teknolojilerindeki yükseliş ve birleşme, yeni iletişim tür ve biçimlerinin doğmasına yardımcı oldu ve insanların medyayla etkileşimini yeniden

tanımlamıştır. Bununla birlikte büyük şirketler varlıklarını sürdürmekle beraber mutlak güçleri eskisi kadar garantide değildir. Bunun nedeni ise, ağ bağlantılarıyla birlikte bireyin eski tanımının artık geçerli olmayışdır. Birey artık hem izleyici ve tüketici hem de fikir ayrılıklarının farkında olan, iletişim ağlarının ve toplumların içinde bulunan medya kullanıcıları ve en önemlisi medya katılımcısı haline gelmiştir. Katılımcı kültürün oluşmasıyla beraber, birey artık düşüncelerini ortaya koymakla birlikte ağ bağlantıları sayesinde bu düşüncesine destek olan diğer katılımcıları da bulmaktadır. Bilgi, içerik, kişisel etkileşimin da dâhil olduğu canlı bir yer olan bu ağlar üzerinde ana akım merkez ile giderek etkileşimlerde bulunulmaya başlanmıştır. Bu özelliği ile başta aktivistler, politik ve kültürel gruplar olmak üzere, yeni medyayı kendini ifade etme yeri olarak gören, yeni medyanın gücüne inanan herkes için yeni bir alternatif olmuştur (Lievrouw, 2016: 12).

Kitlesel medya holdinglerinin bilginin kendisini değil de ticari anlamdaki boyutunu düşünüp, deneyimlerinin verdiği güçle dijital teknolojiyi nasıl kullanacağına dair doğuştan yetenekli yeni nesil ile bir araya gelerek, mücadelenin alından kalkmaya çalışmaktadır. Yeni teknoloji alanındaki beceriler, yaratıcı ve yenilikçi işler için kullanılmaktadır. Çoğunlukla genç internet muhabirleri be antolojistlerden oluşan bu nesil, büyük medya yayınlarında ve gazeteler standart alternatif medyaya alternatif sunmaktadır. Dijital medyanın bu yeni perspektifi ise ulusal ve dünya çapında önemli protestoları harekete geçirme amaçlı yapılmaktadır (Bagdikian, 2016: 154).

Bilginin bir kaynaktan gelişine karşı çıkan bireyler toplulukları oluşturduğunda ise kolektif zekâ olarak gerçeği ortaya çıkarmayı, doğru bilginin eşit şekilde dağılmasını kendilerine görev bilirler. Aslında her birey, ister güçlü ister güçsüz olsun, dünyayla baş etmek zorundadır; imparatorlukların yönetimi anlamında her birey, birer parçadır ve ayrı düşünülmesi mümkün değildir (Innis, 2016: 14). Böyle bir bütünlükte, Bilgi tekelleri, durgunluğa neden olabilirken insan ruhu, yeni gelişme ve ilerlemelere doğru yol alma çabasıdadır. Bununla birlikte, daha iyi bir toplumun yeniden doğuşu için toplumsal olanlara teknolojik olanın bir araya gelerek oluşan 'sıyrılışlar' ile toplum tekele karşı çıkmakta ve bilginin eşit ve özgür şekilde dağılması için elinden geleni kolektif zekâ bilinci ile yapmaktadır. Bu da yaşadığımız dönemde tekellerin parçalanmasına sağlayacak araçlardan biri haline gelmiştir.

Verili zamanın herhangi bir kesitinde, iletişim araçlarından biri toplumun temel iletişim tarzını şekillendirebilirken diğer biçimler ikincil tarzda olabilirler. Sağlık ve devamlılık, bir arada yalnızca iyi bir dengenin sağlandığı durumlarda söz konusudur. Olası bir saldırı durumu, parçalanma ya da ekonomik kriz, her birini denge durumundan çıkarır. İletişim tarzlarından biri uyum göstermeye ve daha etkin olamaya yönelebilirken, diğeri imparatorluğun ileri gidişine ayak direyen etkilerde bulunabilir (Innis, 2016: 14).

Böyle bir ortamda yeni medyanın alternatif kullanımını veya aktivist olarak ifade edilen bireylerin yeni medyayı kullanım biçimlerini açıklamak konunun daha da anlaşılmasını sağlayacaktır. Politik veya sosyal düzene karşı çıkış müdahale etme isteği veya eleştirel bakış, bilgi tekelinin varlığıyla doğru orantılı varlığını sürdürmüştür. Fakat burada önemli olan asıl fark, internet ve ilgili teknolojik araçlar aracılığıyla donanımlı bireylerin eş zamanlı bir şekilde çoğulcu biçimde yapmasıdır. Sandra Braman'a göre;

'Aracın içerik olarak kullanılması, ideolojinin reddi, siyaset ve sanatın iç içe geçmesi ve dijital bilginin bir şeylerin ortaya çıkmasında doğrudan etkili olabilme yetisinin takdiri' (Braman, 2002)

olarak açıklamaktadır. Fakat bilgi tekeline olan karşılığı açıklamakta yeterli kalmamaktadır. Karşı çıkış herhangi bir konuda olabilir ve zarar verme amacının güdülüp güdülmediği, asıl gelmek istenilen noktanın açıklığı fakat yapış tarzının öneme alınmadığı görülür. Buna en iyi örnek olarak Chris Atton'ın tanımı konumuzla daha çok ilgilidir.

'Ona göre medya alternatif medya zaman içinde daha katılımcı, özgürleştirici, ticari olmayan, otantik ve kurumsallaşma karşıtı hale gelmenin peşindedir. Alternatif medyanın 'yaratıcı anlatımları ve sosyal sorumluluğu' birleştirme şekli onu çoğu ana akım medyasından ayırmaktadır.' (Atton, 2002)

Burada açıklanan bakış açısı Braman'ı bakış açısından kısmen ayırır. Atton, aktivist hareketlerin çıkış noktasını sosyal sorumluluk olarak alarak anlamaya çalışır ve ikiye ayırır. Bu hareketler sosyal ve kültürel. Bilgi tekeline karşı çıkış ve bilginin özgürlüğünün altına çizilmesi konusundaki yapılan aktivist hareketlerin kültürel eğilimine dikkat çeker. Bu özelliğiyle Lievrouw, alternatif medyadaki yerini "Alternatif programlama" olarak diğer türlerden ayırmıştır. Alternatif bilgisayar programcılığının, bilginin ve iletişim teknolojilerinin açık erişim ve kullanımına dikkat çekmek amaçlı yapıldığını açıklar (Lievrouw, 2016: 32). Bunu ise korsanlık, açık kaynak sistem tasarımı ve dosya paylaşımı ile gerçekleştirmektedirler.

'Alternatif bilgisayar programcılığı, aynı zamanda kullanıcıların mahremiyetini, hükümet ya da şirketlerin denetimine açık olmalarını veya özgürlüğünü sağlamak amacıyla ticari veya devlet gözetimini ve sansürünü yok eden ya da bunları sabote eden, veri ile iletişimi şifreleyen, ve ya dijital haklar yönetimini ya da kopya koruması tasarımlarını etkisiz hale getiren program ya da sitemlerin gelişmesini içerir.' (Lievrouw, 2016: 33).

Lievrouw'un vurguladığı üzere bu tür saldırılardaki temel amaç, kurumsal ve şirket düzlemindeki haksızlıklara, bilgi tekellerine karşı bir duruş, bunun sonucunda bilginin özgür kalması ve herkes tarafından erişime açık olmasıdır. Bunu yapan kişiler kendilerini hem hacker hem de aktivist olarak tanımlarlar. Çünkü temelde hacktivizm, hacklemek ile aktivizmin evliliğidir.

Tablo 1: 'Siber tehditler: Tanımlar'

	Motivasyon	Hedef	Metot
Siber Terör	Politik ve toplumsal değişim	Masum kurbanlar	Bilgisayar tabanlı şiddet ve yıkım
Hacktivizm	Politik ve toplumsal değişim	Kanaat önderleri ve masum kurbanlar	Dağıtılmış hizmet reddi saldırısı (DDOS) ve e-posta tahribatı yoluyla protesto
Siyah şapka Hacktivizmi	Ego ve kişisel düşmanlık	Bireyler, şirketler, hükümetler	Zararlı yazılım, virüsler, solucanlar ve komut dosyalarının hacklenmesi
Siber Suç	Ekonomik kazanç	Bireyler, şirketler	Dolandırıcılık için zararlı yazılım, kimlik hırsızlığı, şantaj için DDOS
Siber Casusluk	Ekonomik ve politik kazanç	Bireyler, şirketler, hükümetler	Bilgi edinme teknikleri
Enformasyon Savaşı	Politik ya da askeri kazanç	Altyapılar, bilgi teknolojileri sistemleri ve kamusal veya özel veri	Saldırı veya etki operasyonu

Kaynak: (Lachow, 2009)

Bu tabloya baktığımızda ise Atton'un tanımından yola çıkarak Alternatif bilgisayar programcılığın açılımını ve türlerini görebiliriz. Bilgi edinmeyi 'Siber Casusluk' kategorisi içine alan Lechow, diğer saldırı türlerinden kısmet ayırmıştır. Hedeflenen ister hükümet ister şirket veya bireyler olsun, temel amaç bilgiye ulaşmaktır ve bunun içinde ekonomik ve politik kazancı 'Casusluk' yapan kişiler değil, karşı tarafa vereceği zarar olarak yorumlanmalıdır.

AARON SWARTZ ÖRNEĞİ

Tekelcilere karşı akademik kaynaklı tepkilerden biri ve en çarpıcı örneği Aaron Swartz'dır. Aaron Swartz bilgisayar programcısı, bilişimci, yazar ve aktivistti. 13 yaşına geldiğinde ise Wikipedia ile aynı işi yapmakta olan The Info Network adlı siteyi kurdu. O zaman çok sayıda katılımcı bulamamasına rağmen sitenin amacı bilginin özgür bir şekilde yayılmasıydı. Kurduğu bu site ile

ArsDigita ödülü kazandı. 14'ünde ise RSS (Rich Site Summary/Zengin Site Özeti) üretici grubuna katılmıştır ve onlarla birlikte çalışmalar yapmıştır. RSS, genellikle haber sağlayıcıları, bloglar ve podcastlar tarafından kullanılan, yeni eklenen içeriğin kolaylıkla takip edilmesini sağlayan bir web sayfası bildirimcisidir ve burada Swartz, internet besleme biçimini gerçekleştiren ekibin bir parçası olmuştur. 15 yaşına geldiğinde IEEE Inteligent Systems dergisinde Maryland Üniversitesinden James Handlerin editörlüğünü yaptığı bir makale yayınlamıştır. Bu makalede Semantik webi açıklamış ve semantik webten yararlanarak geliştirdiği MusicBrainz adı uygulamayı tanıtmıştır. MusicBrainz müzik paylaşım platformudur ve Swartz kullanıcılara tam yetki vermektedir. Bu uygulamada kolektif zekâ vurgusu yapmış, müzik paylaşımı sensörüne karşı bir tepki olarak doğmuştur (Swartz, 2002: 76).

İnternet üzerinden oluşturulan Electronic Commons (Elektronik Ortak Kullanım Alanı) hareketinin bir parçası olmuştur. Elektronik Ortak Kullanım Alanı mümkün olduğu kadar çok entelektüel ürün - makaleler, kitaplar, sanat, film, ders kitapları, müzik vs.- gibi ticari telif hakkı kısıtlamaları olmadan, kamunun kullanımına açık bir şekilde kullanılan dünya çapında bir harekettir. Vakıflar ve hukuk uzmanlarından oluşan bir koalisyon Elektronik Ortak Kullanım Alanını 2001'de başlatmıştır. Burada sitenin lisans modelinin gelişmesine katkıda bulunmuş ve siteyi daha ilerlere taşımıştır. Creative / Elektronik Ortak Alanın kurucu olan Lawrence Lessig, Swartz'ın bilgiyi özgürleştirmek için yaptığı tüm çabaları takdir ettiğini ve Elektronik Ortak Kullanım Alanı için yaptıklarının çok önemli olduğunu kendi sitesinde yazdığı blogda söylemiştir (Lessig, 2013).

Resim 1: Lawrence Lessig ve Aaron Swartz (2002)

Kaynak: (Lessig, 2013)

Aaron Swartz aynı zamanda ücretsiz kütüphane yapmak amacıyla Archive.org'un yapımında önemli rol oynadı. Kullanıcıların link paylaşabildikleri, çeşitli içerikler üretip, diğer içeriklere yorum yapabildikleri ve oylayabildikleri sosyal bir haber sitesi olan Reddit'in gelişme ve yönetme takımına 2005 yılında katıldı. Amerika'daki mahkeme sonuçları elektronik hâle getirilmiş ve normalde insanların ücretsiz olarak ulaşabileceği halka açık dokümanlar, sayfası 8 sent olarak ücretlendirilip halka sunuluyordu. Aaron, PACER adı verilen bu sistemdeki bir açıktan faydalanarak milyonlarca sayfalık dokümanı indirip halka açtı. Aynı zamanda MIT'ye sızarak JSTOR çevrimiçi makaleler sisteminde 1.5 milyon dolar değerindeki 4.8 milyon dokümanı çalmak ve dağıtmak suçundan yargılanıyordu. Swartz, korsan paylaşımları engellemeye yönelik olduğu iddiasıyla ortaya çıkan ancak kişisel hak ve özgürlükleri kısıtladığı gerekçesiyle eleştirilen The Stop Online Piracy Act (SOPA) (Çevrimiçi Korsanlığı Durdur Yasası) kanun teklifinin yasallaşmaması için uğraş vermiş ve mücadele çerçevesinde Demand Progress adlı siteyi hayata geçirmiştir. Yürüttüğü kampanya, halk önünde yaptığı konuşmaları, binlerce insanı konuyla ilgili bilinçlendirmesi SOPA'nın yasallaşmasına engel oldu. Aaron Swartz, 11 Ocak 2013'te kendini asarak yaşamına son vermiştir. Aaron'un blog sayfasında yazdığı son yazının son satırında;

'Master Wayne'in çözümü kalmamıştı. Seçeneği olmaması, dizinin planlanmış intihar ile sonuçlanmasına şaşırılmaması gerekirdi.'

yazısıyla açıkladığı belirtmekle birlikte yoğun şekilde baskıdan dolayı ve açılan davaların onu depresyona sürüklediği vurgulanmaktadır. Alıntıda belirttiği üzere son yazısında aslında bir filmin eleştirisini ve açıklamasını yaptığı fakat kendi durumuyla ilgili olmasının düşünülmesi çok manidardır.

Çaresiz olması ölümünden önce, 1 milyon dolar para ve 35 yıl hapis cezasına çarptırılmasının beklenmesiyle doğru orandadır. Cenaze töreni 15 Ocak 2013 günü Chicago'daki Central Avenue Sinagoğu'nda gerçekleşmiştir.

Fakat ölümünden sonra Aaron Swatz, Amerikan Kütüphane Derneği'nin James Madison Ödülünü almıştır. Swartz'ın ölümü ardından Anonymous, MIT'in internet sitesine saldırı düzenlemiştir. Bunun genç bilişimcinin yargılanmasına sebep olan dosyalar da torrent sitelerine yüklenerek tüm internet kullanıcılarına açılmıştır. Yine aynı şekilde Hacktivist grup olan The Pirate Bay, kendi kurdukları Korsan Parti'nin internet sitesinin en alt kısmında Aaron Swartz'ın bilgi özgürlüğü ve tekel üzerine söylediği "*Bilgi güçtür. Ama tüm güçler gibi, bu gücü de kendileri için saklamak isteyenler var.*" sözü sabitlemiştir. Bu da Aaron Swartz'ın kolektif aktivist gruplar içindeki saygınlığını ve yerini göstermekte bizlere ipuçları niteliğindedir.

SONUÇ

Yerleşmiş medya gücüne karşı yeni protestolar yerel, ulusal ve uluslararası düzeydedir. Bazı yerel gruplar şehir genelindeki veya bölgesel çaptaki basın ve yayınları takip etmektedir. Bununla ilgili başka bir örnek ise Dünya Bilgi Örgütü ve UNESCO gibi kuruluşlar uluslararası faaliyet göstermekte ve dünyanın çeşitli bölgelerinde düzenli aralıklarla yeni nesil aktivistlerin katıldığı konferanslar düzenlemektedir. Medya reformu örgütleri görüldüğü üzere artık yerel düzlemde değil uluslararası arena da çalışmalarını sürdürmektedirler (Bagdikian, 2016: 175).

Kurumsal güçlere özellikle medya şirketleri tarafından kötüye kullanımına karşı halkın itirazı gün geçtikçe çoğalmaktadır. Bunu umut verici bir gelime olarak görmek yerinde olacaktır. Bu itirazla kalmamakla birlikte gençler artık bilgiyi ortaya çıkarmakla kalmayıp, mevcut politikaları değiştirmekte bir itici güce sahip konumdadır. Bunu yapmaktaki temel amacın büyük holdinglerin elinde bulundurduğu tekel ile nasıl baş edileceğini anlamak ve gerçeği bilmek olduğu tekrarlanarak kamuya çoğu kez bildirilmiştir. Ve halkın büyük bir bölümü ellerindeki bu gücün farkındadır.

Sonuç olarak, Alternatif bilgisayar programlığın genel doğasını anlamak, makale boyunca değinmeye çalıştığımız noktaları toparlayıcı nitelikte olacaktır ve örneğimizi de daha anlaşılır kılacaktır. İlk olarak alternatif bilgisayar programcılığının müdahaleci özelliği vardır. Bilgisayar profesyonelleri için karşı çıkmak, eleştiri yapmak değil, elinde bulundurduğu toplumsal gücü yeni bir altyapı kurarak sonuna kadar kullanma eğilimindedirler. Bu kullandığı güç ve teknoloji üzerinde olan hâkimiyeti ve yetenekleri, yapacaklarının öngörülemez oluşu, karşı çıktığı tekelci üst kurumlara tehdit oluşturan şeyin temelini oluşturmaktadır.

Bir diğer özelliği ise yapısının farklı katmanlardan ve görüşlerden bireylerin ortak amaç için toplanması veya farklı amaçlar için birbirlerini destekleyen özgürlükçü düşünceye sabit olmalarıdır. Kolektif mantığı da buradan gelmektedir. Pratikleri, etikleri veya benimsedikleri görüşler aynı olmasa da ortak paydada buluşabilmek ve alt-kültür oluşturabilmektedirler.

Son olarak ise bu başkaldırının örnekleri incelendiğinde, saldırı, hack ya da her ne olarak tanımlanırsa tanımlansın, teknolojinin potansiyellerini ve onunla neler yapılabileceklerini göstermişlerdir. Bununla birlikte internetin güven sorununu tekrar tekrar ortaya çıkarmış ve mutlak güç olarak bilinen iktidarlara tersini gösterme çabasından vazgeçmemişlerdir. En temel düzlemde bilginin önem kazandığı ve bilgi ekonomisinin olduğu bu çağa bilgi çağı adını koymakla, bilginin topluma doğrudan ve eksiksiz iletişimde bir tezatlık bulunmaktadır. Farkına varılmasının istenildiği noktada budur. Çeşitli şekilde 'bilgi özgürlüğü' için savaş verilmiştir ve verilmeye devam edilmektedir. Bundan sonrası için bilinçli ve teknik donanıma sahip bireyler ve grupları engellemek mümkün olamayacaktır.

KAYNAKÇA

- Atton, C. (2002). *Alternative Media*. London: *Social Movement Studies*.
- Bagdikian, B. H. (2016). *Yeni Medya Tekeli*. Ankara: *Akılçelen Kitaplar*.
- Braman, S. (2002). *Defining tactical media: An historical overview*. New York: *Virtual Casebook Project, New York University*.
- Castells, M. (1996). *The Rise Of the Network Society*. Wiley-Blackwell.
- Gülner, B., & Balci, Ş. (2011). *Yeni Medya ve Kültürleşen Toplum*. Konya: *Literatürk Yayınları*.
- Innis, H. A. (2006). *İmparatorluk ve iletişim Araçları*. Ankara: *Ütopya Yayınevi*.
- Jenkins, H. (2016). *Cesur Yeni Medya*. İstanbul: *İletişim Yayıncılık*.
- Lachow, I. (2009). *Cyber Terrorism: Menace or Myth?* Washington: *NDU Press*.
- Lessig, L. (2013, Ocak). *Remembering Aaron Swartz*. *Creative Commons*: <http://www.creativecommons.org/2013/01/12/remembering-aaron-swartz/> adresinden alındı
- Lievrouw, L. A. (2016). *Alternatif ve Aktivist Yeni Medya*. İstanbul: *Kafka, Epsilon Yayıncılık*.
- Swartz, A. (2002). *MusicBrainz: A Semantic Web Service*. *IEEE Intelligent Systems*, 76. <https://www.csee.umbc.edu/courses/771/papers/ieeeIntelligentSystems/webservices/musicBrainz.pdf> adresinden alındı
- Van Dijk, J. (2016). *Ağ Toplumu*. İstanbul: *Kafka, Epsilon Yayıncılık*.
- Yengin, D. (2012). *Yeni Medya ve Dokunmatik Toplum*. İstanbul: *Derin Kitapevi*.